

UNDERSØGELSE BLANDT DØGNINSTITUTIONER OG OPHOLDSSTEDER FOR BØRN OG UNGE

Efterværn

September 2013

Et samarbejde mellem

De private sociale tilbud

FORENINGEN AF
DANSKE DØGNINSTITUTIONER
FOR BØRN OG UNGE

SOCIAL PÆDAGOGERNE

Indledning

Efterværn for unge, der har været anbragt udenfor hjemmet

Efterværn betyder, at unge, der har været anbragt udenfor hjemmet, fortsat kan få støtte efter, at de er fyldt 18 år. De behøver altså ikke at flytte for sig selv, når de bliver 18 år. Det gør andre unge heller ikke. Gennemsnitsalderen for at flytte hjemmefra var i 2011 20,78 år. (Kilde: Danmarks Statistik). Efterværn kan fortsætte til den unge bliver 23 år.

Når en ung anbragt udenfor hjemmet fylder 16 år skal den anbringende kommune i samarbejde med den unge opstille konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet herunder i forhold til beskæftigelse og uddannelse. Det skal ske i den unges handleplan.

Senest 6 måneder før anbringelsens ophør ved det 18. år skal den unges opholdskommune træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har brug for efterværn og i givet fald hvilke efterværnstilbud, der skal iværksættes.

Efterværn kan være, at en ung fortsat kan blive boende på anbringelsesstedet. Det kan også være en fast kontaktperson for den unge eller en udslusningsordning i det hidtidige anbringelsessted.

Hvis den unge har afvist efterværn og senere fortryder, kan kommunen træffe afgørelse om efterværnsstøtte indtil det fyldte 23. år, hvis behovet stadig er til stede.

Ved efterværn kan den enkelte unge få styrket sine muligheder for en god overgang til en selvstændig voksentilværelse. Efterværn er noget man ved har en positiv effekt for de unge.

Desværre er der ifølge Ankestyrelsens anbringelsesstatistik kun omkring 20 % af de unge, der har været anbragt, som får bevilget efterværn.

I august/september 2013 har Socialpædagogernes Landsforbund, LOS – De private tilbud og Foreningen af Danske Døgninstitutioner for Børn og Unge (FADD) gennemført en undersøgelse blandt døgninstitutioner og opholdssteder for at få belyst, hvordan det står til med bevillinger til efterværn.

Hovedkonklusionerne fra undersøgelsen:

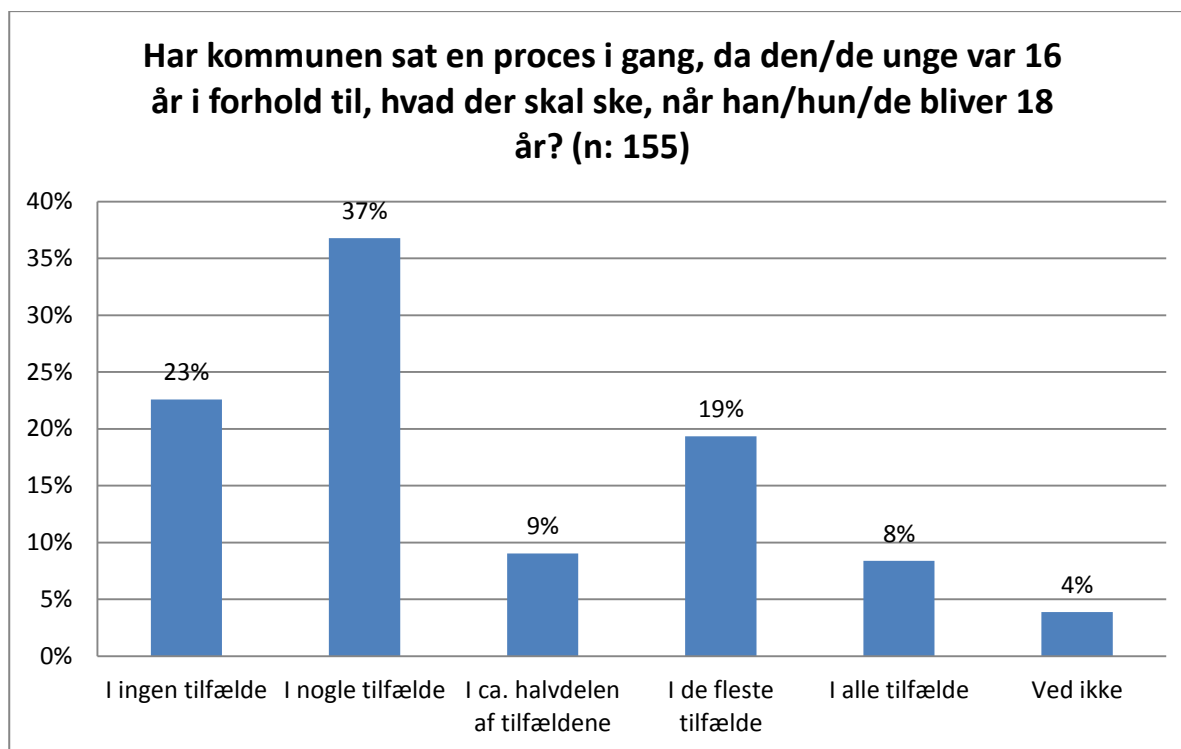
- 23 pct. af respondenterne svarer, at der i ingen tilfælde er sat en proces i gang, da den unge var 16 år i forbindelse med, hvad der skal ske, når den unge bliver 18 år.
- 38 pct. af respondenterne svarer at kommunen 'i ingen tilfælde' eller 'i nogle tilfælde' har udarbejdet en handleplan for den/de unge, da han/hun/de fyldte 17,5 år.
- Kun 4 pct. svarer, at det i alle tilfælde er den optimale efterværnsforanstaltning, der er etableret.
- 34 pct. svarer, at unge som har sagt nej tak til efterværn og senere fortrudt i ingen tilfælde har fået bevilget efterværn.
- 32 pct. svarer, at der er tale om, at den unge kommer på eget værelse med støtte, når der bevilges efterværn.

Hovedkonklusioner

- 23 pct. af respondenterne svarer, at der i ingen tilfælde er sat en proces i gang, da den unge var 16 år i forbindelse med, hvad der skal ske, når den unge bliver 18 år.
- 38 pct. af respondenterne svarer at kommunen 'i ingen tilfælde' eller 'i nogle tilfælde' har udarbejdet en handleplan for den/de unge, da han/hun/de fyldte 17,5 år.
- 4 pct. svarer at der i alle tilfælde er den optimale efterværnsforanstaltning, der er etableret.
- 34 pct. svarer, at unge som har sagt nej tak til efterværn og senere fortrudt i ingen tilfælde har fået bevilget efterværn.
- 32 pct. svarer, at der er tale om, at den unge kommer på eget værelse med støtte, når der bevilges efterværn.

Undersøgelsens resultater

88 % (155) af respondenterne svarer, at der er unge på deres døgninstitution eller opholdssted, der er 16 år eller ældre. 140 af de 155 respondenter svarer, at der er unge på deres døgninstitution eller opholdssted, der er 17 år eller ældre. Dette svarer til, at 80 % af de samlede respondenter har unger der er 17 år eller ældre anbragt.

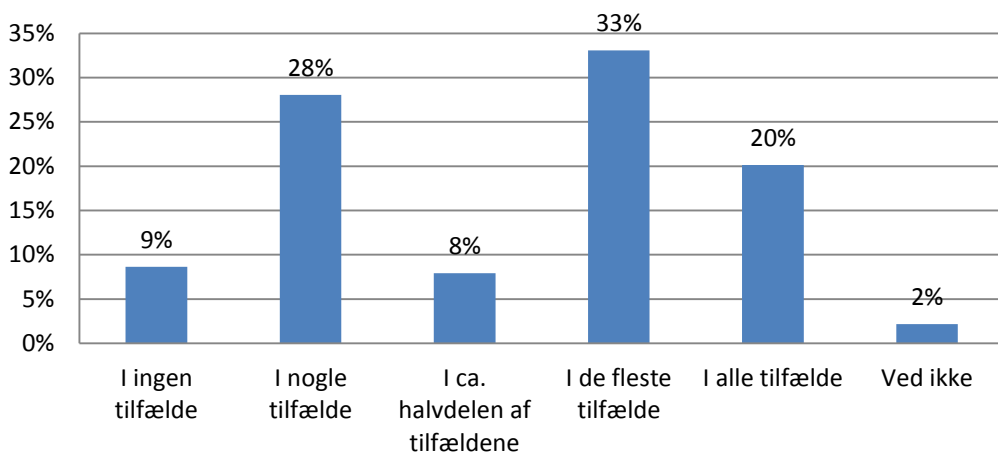

23 pct. af de døgninstitutioner og opholdssteder, der har svaret, at de har unge på 16 år eller ældre anbragt, svarer at der i ingen tilfælde er sat en proces i gang da den unge var 16 år i forhold til, hvad der skal ske ved det 18. fyldte år. 37 pct. siger, at der i nogle tilfælde er sat en proces i gang. Kun 8 pct. har oplevet at der i alle tilfælde er sat en proces i gang da den/ de unge fyldte 16.

I forhold til undersøgelsen som Socialpædagogerne, LOS og FADD udarbejdede i 2012 er, ingen signifikant forskel i besvarelserne. Der ser dog ud til at være en tendens til en stigning i andelen, der svarer, at der i ingen tilfælde blev sat gang i en proces, mens der er et fald i institutioner, der svarer, at der i de fleste tilfælde eller alle tilfælde er sat gang i en proces. I 2012 svarede 19 % således at der i ingen tilfælde var blevet sat gang i en proces. Samtidig svarede 24 pct. at dette var sket i de fleste tilfælde og 14 pct. at det var sket i alle tilfælde.

Kommunerne har siden 1.1.2011 været forpligtiget til at sætte en proces i gang for den unge, ift. hvad der skal ske når vedkommende bliver 18 år.

Har kommunen udarbejdet en handleplan for den/de unge et halvt år inden han/hun/de blev 18 år? (139)

9 pct. af døgninstitutioner og opholdssteder svarer, at der i ingen tilfælde er udarbejdet en handleplan for den/de unge et halvt år inden han/hun/de blev 18 år. 28 pct. svarer, at dette er sket i nogle tilfælde, mens 33 pct. svarer, at det er sket i de fleste tilfælde. 20 pct. svarer, at der i alle tilfælde er udarbejdet en handleplan.

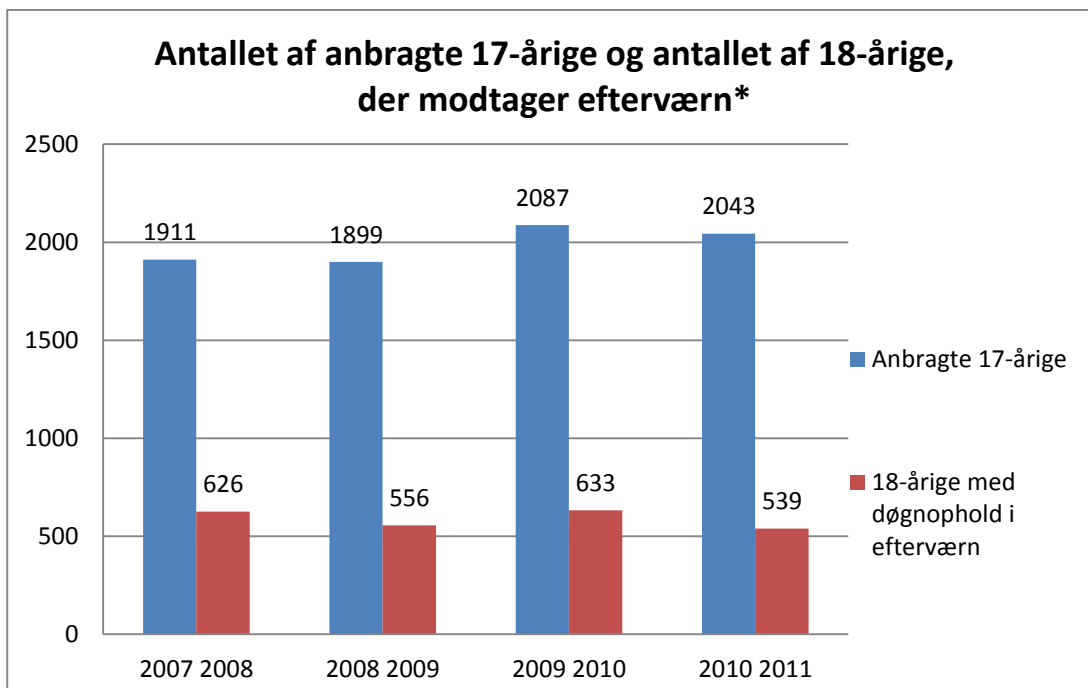
I forhold til undersøgelsen fra 2012 er der ingen signifikant forskel i besvarelserne. Der ser dog ud til at være en tendens til et fald i andelen der svarer at der i alle tilfælde er udarbejdet en handleplan, hvilket 22 pct. svarede i 2012. Samtidig ses der en tendens til at færre svarer, at der i nogle tilfælde er udarbejdet en handleplan. 35 pct. svarede i 2012, at der i nogle tilfælde, var udarbejdet en handleplan.

Hvad siger serviceloven om dette:

§ 68 Stk. 12. Kommunalbestyrelsen i den unges opholdskommune skal senest 6 måneder forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn, og i givet fald træffe afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes efter § 76. Kommunalbestyrelsen skal forinden da i samarbejde med den unge have revideret handleplanen og herunder have taget stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold.

Døgninstitutionerne og opholdsstederne er blevet spurgt, hvor mange unge på tilbuddet, der inden for det seneste år er fyldt 18 år. Tilbuddene har gennemsnitligt svaret, at 2,5 unge er fyldt 18 indenfor det seneste år.

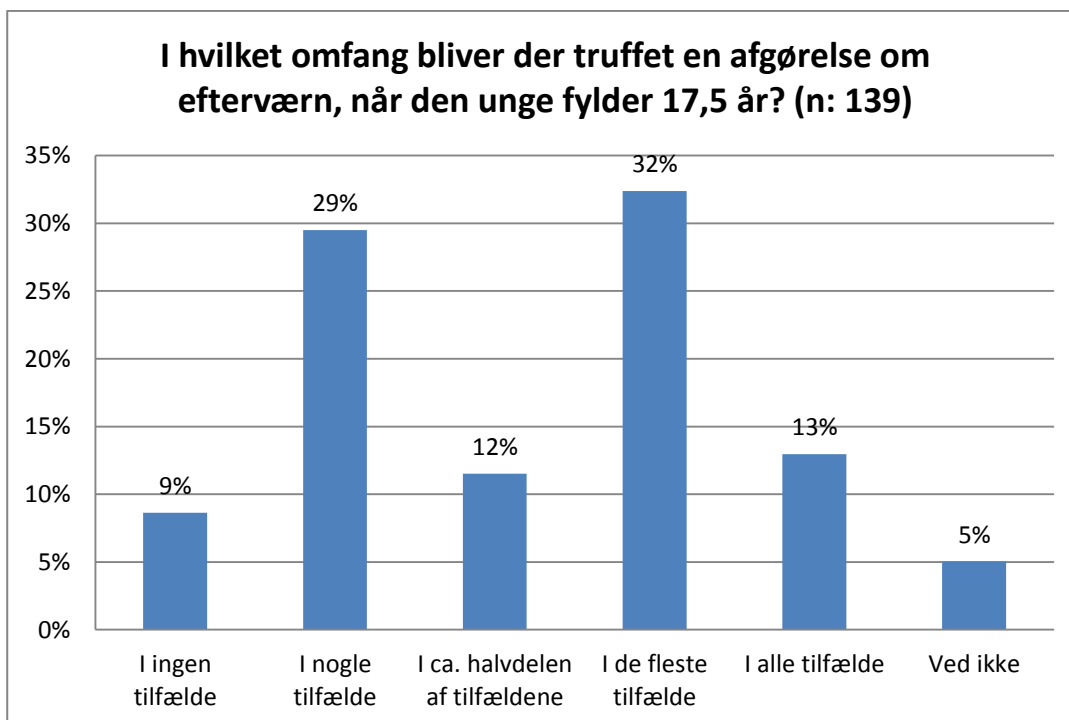
Tilbuddene er ligeledes blevet spurgt, hvor mange af de unge, der er fyldt 18 indenfor det seneste år, der får efterværn. På baggrund af de 116 tilbud, der har besvaret begge spørgsmål, kan de konkluderes at 67 % af de unge der er fyldt 18 indenfor det seneste år får efterværn.

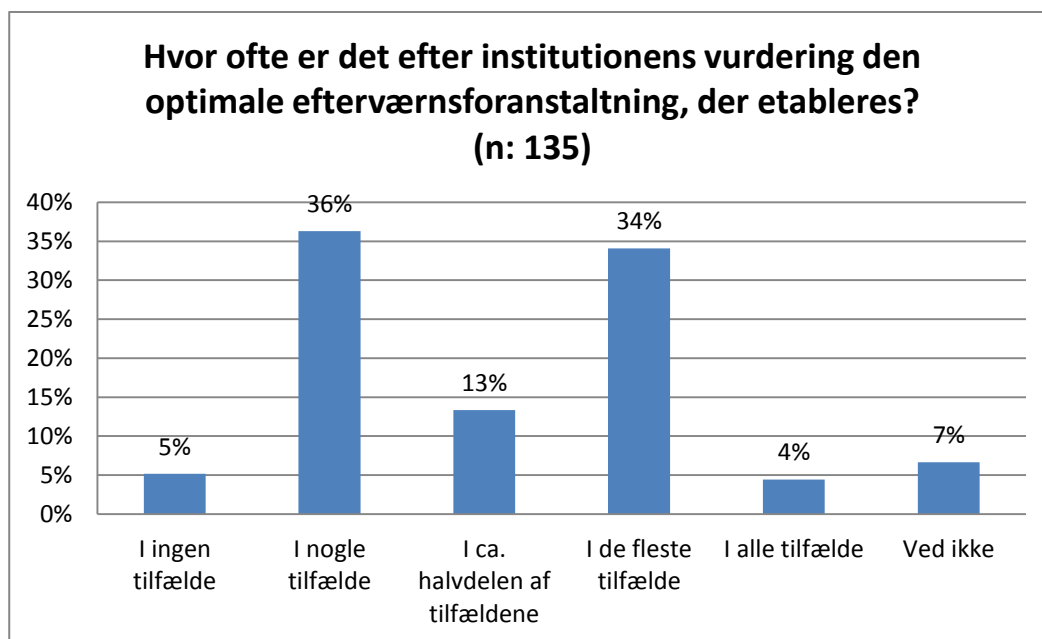
*Data fra Ankestyrelsen.

De blå søjler i figuren ovenfor illustrerer antallet af anbragte 17-årige i perioden 2007-2010. De røde søjler viser antallet af 18-årige, der modtager efterværn i perioden 2008-2011. Således illustrer figuren i hvilken udstrækning de unge, der er fyldt 18 år, modtager efterværn.

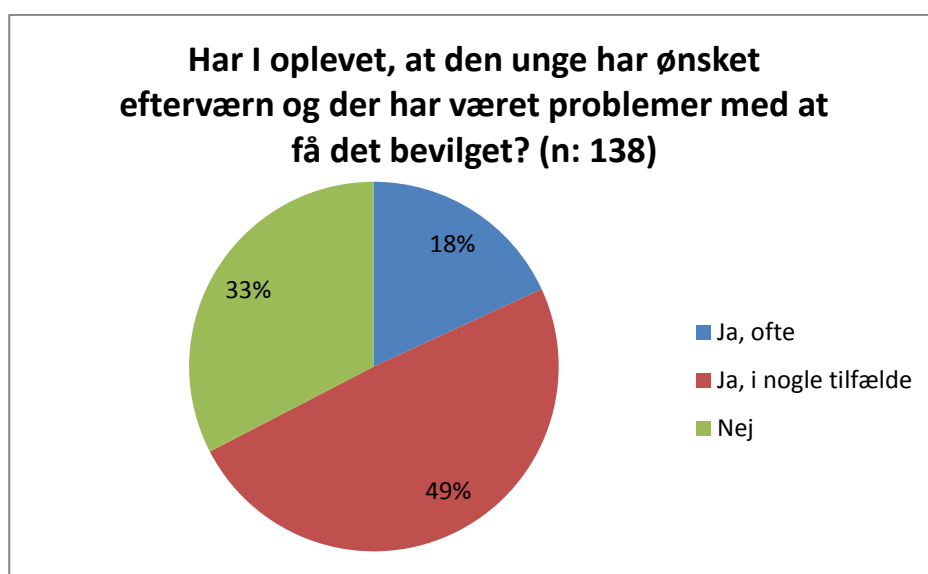
Fra 2007 til 2010 er antallet af 17-årige anbragt steget fra 1911 til 2043, hvilket er en stigning på 6,9 pct. Antallet af 18-årige, der modtager efterværn, er derimod faldet fra 626 i 2008 til 539 i 2011, hvilket er et fald på 13,8 pct.

Ovenstående figur viser, i hvilket omfang tilbuddene vurderer, at der bliver truffet afgørelser om efterværn, når den unge fylder 17,5 år. Kun 13 pct. vurderer, at dette sker i alle tilfælde, 32 pct. svarer, at det er tilfældet i de fleste tilfælde. 12 pct. svarer at der bliver truffet afgørelse i ca. halvdelen af tilfældene, mens 29 pct. svarer at dette sker i nogle tilfælde. Endeligt svarer 9 pct. at der ikke bliver truffet afgørelse i nogen tilfælde.

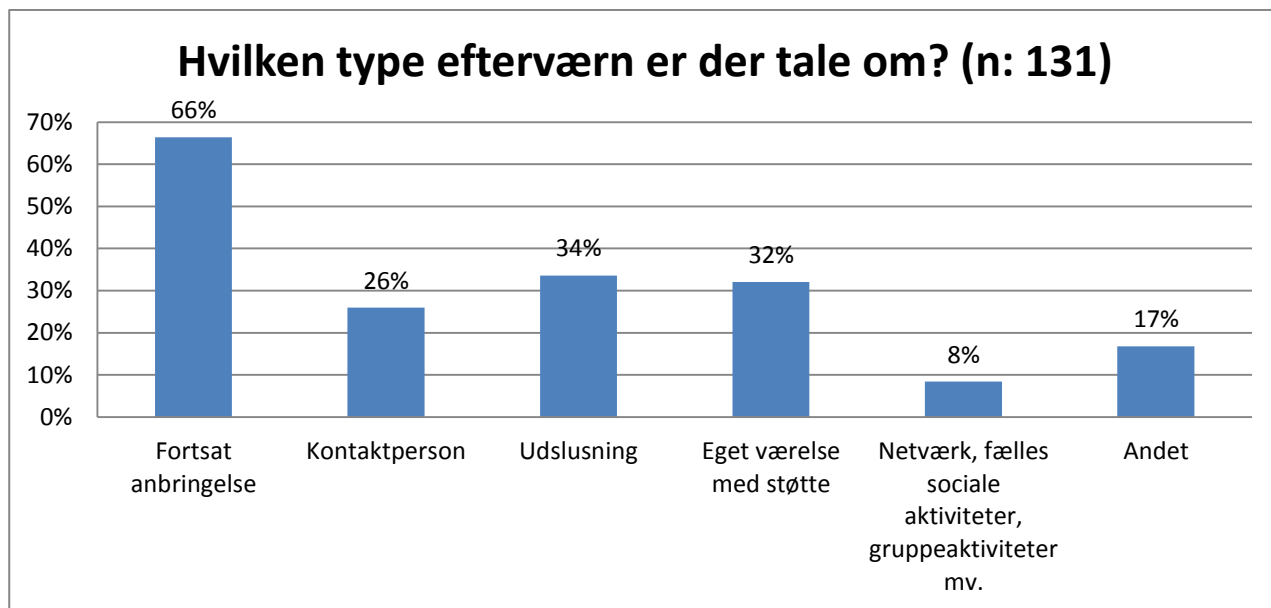

5 pct. af institutionerne og opholdsstederne vurderer, at der i ingen tilfælde træffes den optimale efterværnsforanstaltning. Kun 4 pct. svarer, at der i alle tilfælde træffes de optimale foranstaltninger mens, 36 pct. vurderer dette sker i nogle tilfælde og 34 pct. vurderer, at det sker i de fleste tilfælde. 14 pct. mener, at der i ca. halvdelen af tilfældene træffes optimale foranstaltninger.

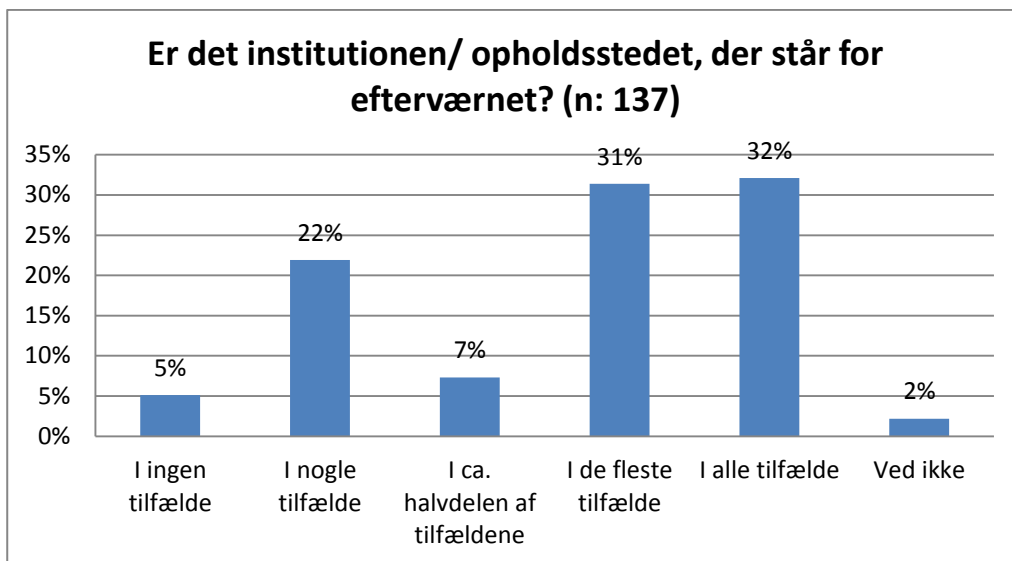
67 pct. af tilbuddene svarer, at en ung har oplevet problemer med at få bevilget efterværn efter eget ønske. 18 pct. har oplevet dette ofte, mens 49 pct. har oplevet det i nogle tilfælde.

Typen af efterværn

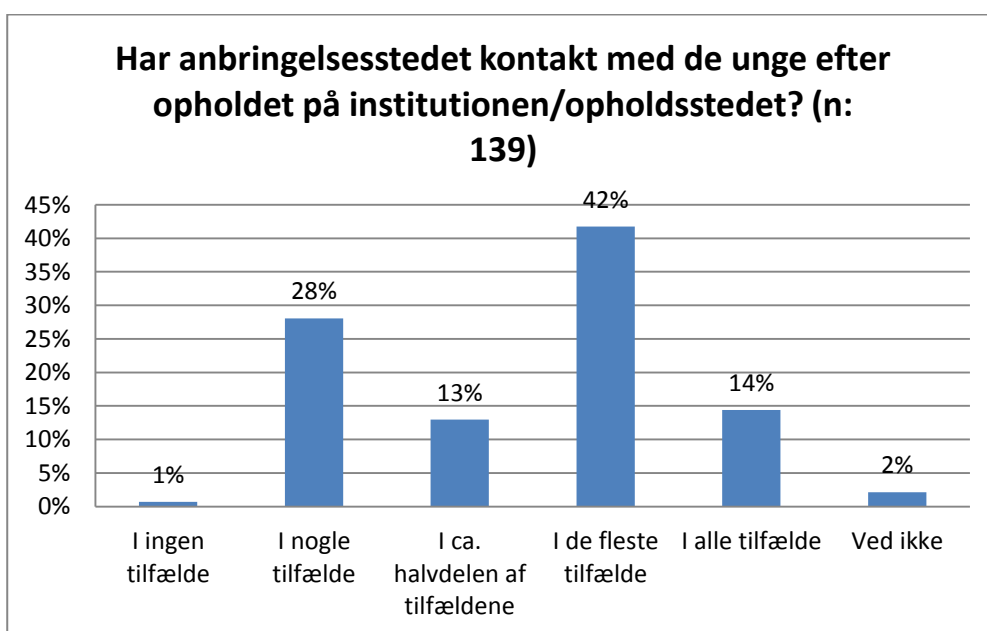

66 pct. af døgninstitutioner og opholdssteder, der har unge anbragt, som får efterværn svarer, at efterværnet består i fortsat anbringelse. 26 pct. svarer, at efterværnet består i en kontaktperson, 34 pct. at udslusning bliver benyttet. 32 pct. svarer, at efterværnet består i eget værelse med støtte mens netværk og gruppeaktiviteter bliver nævnt af 8 pct. Grunden til, at andelene ikke tilsammen bliver 100 pct., er, at tilbuddene har haft mulighed for at give flere svar. Da 131 respondenter har besvaret spørgsmålet angående hvilke typer af efterværn, der benyttes, og der er afgivet 240 svar oplever den gennemsnitlige institution at der bliver benyttet 1,8 forskellige efterværnsforanstaltninger.

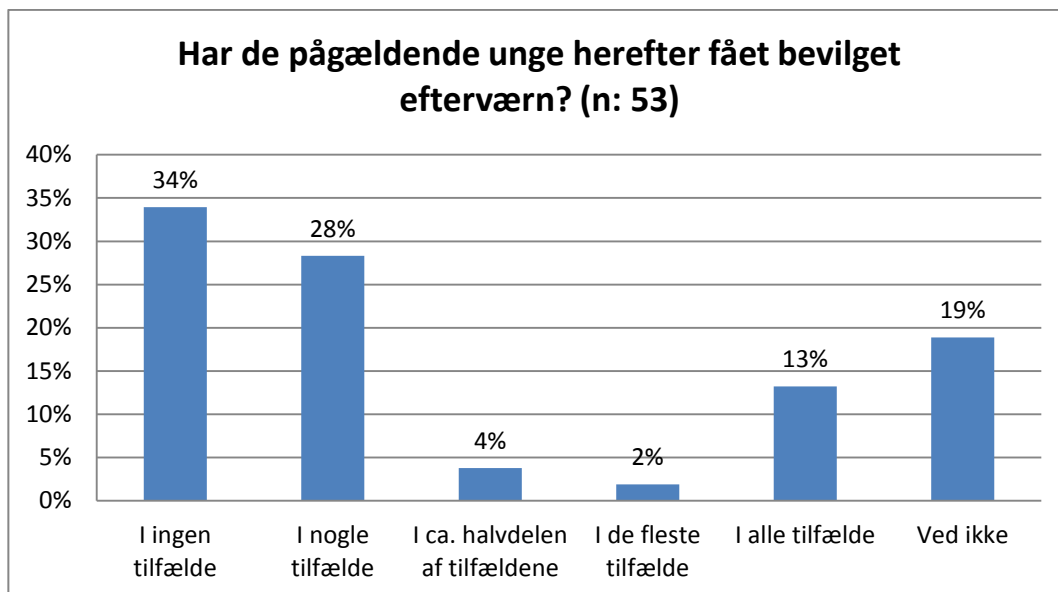
Tilbuddene er blevet spurgt om, hvor stor en andel af de anbragte unge, som modtager efterværn, der er i uddannelse. Gennemsnitligt er 65 pct. af de anbragte på et opholdssted eller institution under uddannelse.

Det er udbredt, at institutionen eller opholdsstedet selv sørger for efterværn til den unge, når den unge fylder 18. 63 pct. af tilbuddene svarer, at de i de fleste tilfælde eller i alle tilfælde står for efterværnet. 22 pct. står for efterværnet i nogle tilfælde, mens kun 5 pct. slet ikke står for efterværn.

56 pct. af tilbuddene svarer at de i de fleste tilfælde eller i alle tilfælde har kontakt med de unge efter deres ophold på institutionen eller opholdsstedet. 28 pct. har i nogle tilfælde kontakt, mens 13 pct. svarer, at de i ca. halvdelen af tilfældene har kontakt. Kun 1 pct. har ikke kontakt efter anbringelsen.

53 ud af 139 svarende til 37 pct. af døgninstitutioner og opholdssteder har oplevet, at unge, der er udskrevet har fortrudt, at de har sagt nej tak til efterværn inden for de seneste to år. Gennemsnitligt vurderer de tilbud som har set eksempler på dette, at 48 pct. af de unge, der inden for de seneste 2 år er blevet udskrevet og har sagt nej tak til efterværn, har ombestemt sig.

34 pct. af tilbuddene svarer, at ingen af de unge som har fortrudt, har fået bevilget efterværn efterfølgende. 28 pct. svarer, at efterværn er bevilget i nogle tilfælde, 13 pct. svarer 'alle tilfælde'. Det skal bemærkes at resultaterne i denne besvarelse er behæftet med usikkerhed grundet den lille gruppe af respondenter, der har besvaret spørgsmålet. Tillige må det bemærkes, at 19 pct. har svaret, at de ikke ved om den unge har fået bevilget efterværn efter at have fortrudt.

Metode for undersøgelsen

Information, der lægger til grund for rapporten, er tilvejebragt ved en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, der indeholder 20 spørgsmål.

Deltagere

Målgruppen for surveyet er ledere samt mellemledere i døgninstitutioner og på opholdssteder for børn og unge. Det elektroniske survey blev udsendt til 480 mailadresser.

109 mailadresser stammer fra medlemsarkivet hos Foreningen af Danske Døgninstitutioner (FADD) og 373 mailadresser stammer fra medlemsarkivet hos Landsforeningen af Opholdssteder (LOS), som Socialpædagogerne har gennemført denne undersøgelse i samarbejde med.

Udsendelse

Det elektroniske survey blev udsendt til de 480 e-mailadresser den 13. august 2013. 9 e-mailadresser har vist sig at være fejlbehæftede, og disse er derfor udgået af undersøgelsen. Derudover har 12 respondenter gjort opmærksom på, at de udelukkende arbejder indenfor voksen-området eller er lukket. Disse institutioner er ligeledes udgået af undersøgelsen.

En rykker blev udsendt den 26. august til de respondenter, der endnu ikke havde svaret, hvorefter surveyet blev lukket for besvarelser den 2. september 2013.

Besvarelser

227 respondenter har påbegyndt besvarelsen af spørgeskemaet, og ud af disse har 177 gennemført. Det giver en svarprocent på 38,5 % på færdiggjorte besvarelser i forhold til det teoretisk mulige antal respondenter (459). Det er udelukkende disse færdiggjorte besvarelser, der er behandlet i rapporten.

Frafaldsanalyse

176 respondenter har angivet beliggenhedskommune. Der indgår 60 forskellige beliggenhedskommuner, geografisk jævnt fordelt, i undersøgelsen, hvorfor den geografiske spredning må betegnes som god blandt opholdsstederne.

Fordelingen mellem medlemmerne organisationerne LOS og FADD ser ligeledes ud til at være repræsentativ. 77 pct. af de udsendte spørgeskemaer er sendt til medlemmer af LOS, 72 pct. af besvarelserne er fra tilbud, der er medlem af LOS. 23 pct. af de udsendte spørgeskemaer er sendt til medlemmer af FADD, mens 28 pct. af besvarelserne kommer herfra. Der er altså en lille overrepræsentation af medlemmer af FADD.

Undersøgelsen antages at afdække området 'døgninstitutioner og opholdssteder' i meget høj grad, idet FADD organiserer alle døgninstitutioner på børne- og ungeområdet med undtagelse af ca. 8 tilbud og LOS organiserer 373 opholdssteder for børn og unge ud af ca. 500 tilbud.